

ประโยค ๑-๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

แปล โดยพยัญชนะ

๑ วตถุ ราชคเห สมภูฏฐิตํ ฯ ราชคหนครสส กิร อวิหุเว สกกรํ นาม นิคโม อโหสิ, ตตถเอโก มจจรี โกลิโย นาม เสฏฐิ อสีติโกฏฐิวิโว ปฏิวสตี ฯ โส ตินคเคน เตลพินทุมปิ ปเรสํ นํ เทติ ฯ น อตตนา ปริภุชตี ฯ อิติสส ตํ วิฆาชาตํ เนว ปุตตทาราทินํ น สมณพราหมณานํ อตถํ อนุโมติ รกขสปริคคหิตา โปกขรณิ วิย อปริโฆคํ ติฏฐิตีติ ฯ

สตถา เอกทิวสํ ปจจุสสมเย มหากรณาสมาปตตีโต วุฏฐาย สกลโลกชาตัญ โทชนเยยพนธเว โอลเณโต ปญจจตตาทีสโยชนมตถเก วสนตสส เสฏฐิโน สบชาปตีกสส โสตาปตตีผลสส อุนิสสยํ อททส ฯ ตโต ปริมทิวเส ปน โส ราชานํ อุนิสสยํ ราชเคหํ คนตวา ราชูปถุฏฐานํ กตวา อากจจนโต เอกํ ฉาตชฌตตํ ชนปทมนุสสํ กุมมาสปุवं กปถลปุवं ชาทนต์ํ ทิสวา ตตถ ปิปาสํ อุนิปาทตวา อตตโน ฆรํ คนตวา จินเตสิ “สจาทํ ‘กปถลปุवं’ ชาทิตุกาโมเมหีติ วกขามิ, พหุ มยา สทธี ชาทิตุกามา ภวิสสนติ, เอวํ เม พหุนิ ติล ตถนุสส สบปีผาณิตาทีนิ ปริกขยํ คมิสสนติ, น กสสจิก กเถสสามีติ ตถนุ อธิวาเสนโต จรตี ฯ โส คจจนเต คจจนเต กाल, อุนิปถนุสสปถนุสสปททิตา ธรรมนิสนนตคตโต ชาโต, ตโต ตถนุ อธิวาเสตํ อสโกนโต คพมํ ปริสิตวา มณจกํ อุนิปคยทิตวา นิปชชิตี ฯ เอวํ คโตปี ฌนทานิเณน กสสจิกิ ภิณจิกิ น กเถสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. อถ นํ ภริยา อุนิสสยํกมิตวา ปิฏฐิ ปริมชชิตวา “กิณเต สามี อผาสกนุติ ปุจจิกิ ฯ” น เม ภิณจิกิ อผาสกํ อตถิตีติ ฯ “กิณนุ โข เต ราชา กุปีโตติติ ฯ” “ราชปิ เม น กุปโตติติ ฯ” “อถ กิณเต ปุตตธิตาหิ วา ทาสกมมกราทีหิ วา ภิณจิกิ อมนาปี กตํ อตถิตีติ ฯ” “เอวรูปี นตถิตีติ ฯ” กิสมี ปน เต ตถนุหา อตถิตีติ ฯ เอวํ วุตเตปิ, ฌนทานิเณน ภิณจิกิ อวตวา นิสสทโทว นิปชชิตีติ ฯ อถ นํ ภริยา “กเถสิ สามี กิสมี เต ตถนุหาติ อาท ฯ” โส วจนํ ปริคิลนโต วิย “อตถิ เม ตถนุหาติ อาท ฯ” “กั ตถนุหา สามีติติ ฯ” “กปถลปุवं ชาทิตุกาโมเมหีติติ ฯ” “อถ กิมตถํ เม น กเถสิ, กิ ตวํ ทลิตุโหสิ, อิทานิ สกสสกรณิคมวาสิณํ ปิหนนเก กปถลปุเว ปจิสสามีติติ ฯ”

เฉลย

รบ.๓ มัจฉริยโกสิยเสฏฐิ วตฺถุ น.๓๐-๓๑

แปล โดยพยัญชนะ

๑ วตฺถุ ราชคเห **สมุฏฺฐิตํ** ฯ ราชคชนครสฺส กิร อวิทุเร สกฺกํ นาม นิคโม อโหสิ, ตตฺถเกโก **มัจฉริ** โกลิโย นาม เสฏฺฐิ **อสีติโกฏิวิโก** ปฏิวสตี ฯ โส **ติณคฺเคน** **เตลพินทุมฺปิ** ปเรสํ นํ เทติ ฯ น อตฺตนา ปริภุชตี ฯ อติสฺส ตํ **วิภาวาทํ** **เนว** ปุตฺตทาราทีนํ **น** สมณพฺรหฺมณานํ อตฺถํ **อนฺโฆติ** **รทฺขสปริคฺคหิตา** โปกฺขรณิ **วีย** **อปริโฆคํ** ติฏฺฐตฺตีติ ฯ

๑. อ. เรื่อง **ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว** ในเมืองชื่อว่าราชคฤห์ ฯ ได้ยินว่า อ.นิคม ชื่อว่าสักกระ ได้มีแล้ว ในที่ไม่ไกล แห่งเมืองชื่อว่าราชคฤห์, อ. เศรษฐีชื่อว่าโกสิยะ **ผู้มีความตระหนี่** คนหนึ่ง **ผู้สมบัตินับบุคคล พึงเสวยมีโกฏิ ๘๐ เป็นประมาณ** ย่อมอยู่เฉพาะ (ในนิคมชื่อว่าสักกระ) นั้น ฯ (อ.เศรษฐี) นั้น ย่อมไม่ทำให้ **แม้ซึ่งหยาดแห่งน้ำมัน ด้วยปลายแห่งหญ้า (แก่ชน ท.)** เหล่าอื่น ฯ (อ. เศรษฐี) นั้น ย่อมไม่บริโภค ด้วยตน ฯ **อ. สมบัตินับบุคคลพึงเสวย** นั้น (ของเศรษฐี) นั้น **ย่อมไม่อ่านวย (ซึ่งประโยชน์ แก่ปियชน ท.)** มีลูกและเมียเป็นต้นนั้นเทียว **ย่อมไม่อ่านวย** ซึ่งประโยชน์แก่สมณะและพราหมณ์ ท. ย่อมตั้งอยู่ **ไม่มีการใช้สอย ราวกะ** อ. สระโปกขรณิ **อันอันผีเสื้อน้ำกำหนดถือเอาแล้ว** ด้วยประการฉะนี้ **ดังนี้แล้ว** ฯ

สตฺถา เอกทิวสํ ปจฺจุสสมเย **มหากฺรณาสมาปตฺติโต** วุฏฺฐาย สกฺลโลกธาตฺถุ **โพธเนยฺยพฺนฺธเว** โอลฺโลกเนโต ปญฺจจตฺตาฬิโสชฺชนมตฺถเก **วสนฺตสฺส** เสฏฺฐิโน สปฺชปาติกสฺส โสตาปตฺติผลสฺส อฺปนฺนิสฺสยํ **อทุทส** ฯ

ในวันหนึ่ง อ. พระศาสดา เสด็จออกแล้ว **จากสมบัตินับประกอบแล้วด้วยพระกรณาใหญ่** ในสมัยอันขจัดเฉพาะซึ่งมีดี ทรงตรวจดูอยู่ **ซึ่งสัตว์ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งสัตว์ผู้ควรซึ่งอันตรัสรู้** ท. ในโลกธาตฺถุทั้งสิ้น **ได้ทรงเห็นแล้ว** ซึ่งอุปนิสัย แห่งโสดาปัตติผล ของเศรษฐี ผู้เป็นไปกับด้วยชชาติ **ผู้อยู่อยู่** ในที่สุดแห่งโยชน ๔๕ ฯ

โต ปฐมวิเส ปน โส ราชานํ อุปฏฐาตุํ ราชเคหํ คนตฺวา ราชูปฏฐานํ กตฺวา อาคจฺจนฺโต เอกํ **ฉาตฺชฌตฺตํ** ชนปทมฺนุสฺสํ กุมฺมาสฺสฺวํ **กปลฺลฺสฺวํ** ชาทนต์ํ **ทิสฺวา** ตตฺถ **ปิปาสํ** อุปฺปาเทตฺวา อตฺตโน มรํ คนตฺวา จินฺตสฺสี “สจฺหาทํ ‘กปลฺลฺสฺวํ’ ชาทิตฺตกาโมเมหิตฺติ **วฏฺขามิ**, พหุ มยา สทฺธิ ชาทิตฺตกาโม ภวิสฺสฺนฺติ, **เอวํ** เม พหุณี **ติลตฺตณฺทุลลสฺสปีผาณิตาทีนํ** ปริกฺขยํ คมิสฺสฺนฺติ, น กสฺสจฺจิ กเถสฺสามีติ ตถฺหา **อริวเสนฺโต จรติ** ฯ”

ก็ในวันอันมีไฉนก่อน แต่วันนั้น (อ. เศรษฐี) นั้น ไปแล้ว สู่เมืองชื่อว่าราชคฤห์ เพื่ออันบำรุง ซึ่งพระราชกรณียกิจแล้ว ซึ่งการบำรุงซึ่งพระราช มาอยู่ เห็นแล้ว ซึ่งมนุษย์ผู้อยู่ในชนบท **ผู้อันความหิวแผดเผาแล้ว** คนหนึ่ง ผู้เคี้ยวกิน ซึ่งขนมกุมมาส **ซึ่งขนมเบื้อง ยังความกระหาย (ในขนม)** นั้น ให้เกิดขึ้นแล้ว ไปแล้ว สู่เรือน ของตนคิดแล้ว ว่า ถ้าว่า อ. เรา **จักกล่าว** ว่า (อ. เรา) เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเคี้ยวกิน ซึ่งขนมเบื้อง ย่อมเป็น **ดังนี้ไซ้, (อ.ชน ท.)** ผู้มาก เป็นผู้ใคร่เพื่ออันเคี้ยวกิน กับ ด้วยเรา จักเป็น, **ครั้นเมื่อความเป็น** **อย่างนั้น (มีอยู่) (อ. วัตถุ ท.) มีงาและข้าวสารและเนยใสและน้ำอ้อยเป็นต้น** อันมาก ของเรา จักถึง **ซึ่งความสิ้นไปรอบ, (อ. เรา) จักไม่บอก แก่ใคร ๆ ดังนี้** **ย่อมเที่ยวไป** ยังความอยาก ให้อยู่ทับอยู่ ฯ

โส คจฺจนฺเต คจฺจนฺเต กาลे, **อุปฺปฏฺฐตฺตูปฺปฏฺฐตฺตฺวาโต** **ธมฺนิสนฺนตฺตคฺคโต** ชาโต, ตโต ตถฺหา อริวเสตฺตุํ อสฺสโกนฺโต คพฺภํ ปวีลิตฺวา มยจกํ **อุปฺคฺยทิตฺวา นิปชฺชติ** ฯ **เอวํ** คโตปิ **รณทานิภเยน** กสฺสจฺจิ กิณฺจิจิ น กเถสฺสี ฯ

(อ. เศรษฐี) นั้น ครั้นเมื่อกาล ไปอยู่ ๆ, เป็นผู้มีความเหลือองขึ้นและความเหลือองขึ้นเกิดแล้ว **เป็นผู้มีตัว- สะพรั่งแล้วด้วยแถวแห่งเอ็น** เกิดแล้ว, ในลำดับนั้น (อ. เศรษฐีนั้น) ไม่อาจอยู่ เพื่ออันยังความอยาก ให้อยู่ทับ เข้าไปแล้ว สู่ห้อง **นอนคู้เข้าแล้ว** ซึ่งเตียงน้อย ๆ อ. เศรษฐี แม้ถึงแล้ว **(ซึ่งความทุกข์)** อย่างนี้ ไม่บอกแล้ว **(ซึ่งเรื่อง)** อะไร ๆ แก่ใคร ๆ **เพราะกลัวแต่อันเสื่อมไปแห่งทรัพย์** ฯ

แปล โดยอรธ

๒. อถ นั ภริยา อุปสงกมิตวา ปีภูฐี **ปริมชชิตวา** “กินเต สามิ อผาสุกนุติ ปุจจิ ฯ” น เม กิณจิ อผาสุกั อตถิตี ฯ “กินนุ โห เต ราชา **กุปิตติ** ฯ” “ราชาปิ เม **น กุปตีติ** ฯ” “**อถ** กินเต ปุตตตีตาหิ वा ทาสกम्मกราหิหิ वा กิณจิ **อมนานปี** กตं อตถิตี ฯ” “**เอวรूपी** นตถิตี ฯ” กิสมี ปน เต **ตณฺหา** อตถิตี ฯ **เอวံ** วุตเตปิ, **ชนทานิภเยน** กิณจิ **อวตฺวา** นิสสทฺโธ **นิปชฺชิตี** ฯ

๒. ลำดับนั้น ภรรยาเข้าไปหาเขาแล้ว**ลูบ**หลังถามว่า ท่านไม่สบายหรือ นาย ฯ เศรษฐีกล่าวว่า ความไม่สบายอะไร ๆ ของฉันไม่มี ฯ ภรรยาถามว่า พระราชา**กริ้ว**ท่านหรือ ? ฯ เศรษฐีกล่าวว่า ถึงพระราชาที่**ไม่กริ้ว**ฉัน ฯ ภรรยาถามว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น **ความไม่พอใจ**อะไร ๆ ที่พวกลูกชายลูกหญิง หรือปรีชนมีทาสกรรมกรเป็นต้นกระทำแก่ท่าน มีอยู่หรือ ? ฯ เศรษฐีกล่าวว่า แม้กรรมเห็นปานนั้น ก็ไม่มี ฯ ภรรยาถามว่า ก็ท่าน**มีความอยาก**ในอะไรหรือ ? ฯ แม้เมื่อภรรยากล่าวอย่างนั้น เขาก็ไม่กล่าวอะไร คงนอนเจ็บเสียว เพราะกลัวเสียวทรัพย์ ฯ

อถ นั ภริยา “กเถหิ สามิ กิสมี เต ตณฺหาติ อาห ฯ โส วจนั ปริคิลนฺโต วिय “อตถิ เม ตณฺหาติ อาห ฯ” “กี ตณฺหา สามีติ ฯ” “กปลลฺปುವุ ชาตฺตุกาโมเมหิตี ฯ” “อถ **กิมตถั** เม น กเถสิ, กี ตฺวํ ทลิตฺโทสิ, อิทานิ สกสสฺสกรนิคมวาสินั ปิโหนเก **กปลลฺปเว** **ปจิสสามีติ** ฯ”

ลำดับนั้น ภรรยากล่าวกะเขาว่า “บอกเถิดนาย, ท่านอยากอะไร ?” ฯ เขาเป็นเหมือนกลืนคำพูดไว้ ตอบว่า “ฉันมีความอยาก” ฯ ภรรยาถามว่า **อยาก**อะไร ? นาย ฯ เศรษฐีกล่าวว่า ฉันอยากกินขนมเบื้อง ฯ ภรรยา กล่าวว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น **ทำไม** ท่านไม่บอกแก่ดิฉัน, ท่านเป็นคนจนหรือ ? , บัดนี้ **ดิฉันจักทอด**ขนมเบื้อง ให้พ่อแก่คนที่อยู่ในลักรนิคมทั้งสิ้น ฯ